

Jak pożyczać?

Zasady odpowiedzialnego zadłużania się

Zgodnie z opiniami doradców finansowych, Polacy wciąż mają trudności z racjonalnym zarządzaniem swoimi zobowiązaniami kredytowymi. Z danych Biura Informacji Kredytowej (BIK) wynika, że wartość portfela kredytów konsumenckich i pożyczek pozabankowych wzrosła do 760,6 mld zł. Wiele osób zaciąga zobowiązania finansowe o wartości przewyższającej ich realne możliwości spłaty, często na warunkach niekorzystnych z perspektywy długoterminowego zarządzania budżetem domowym.

W przypadku odmowy udzielenia kredytu przez bank, część klientów poszukuje alternatywnych źródeł finansowania w instytucjach pozabankowych lub w gronie rodziny i znajomych. Niestety, nierzadko decyzje te są podejmowane bez pełnej świadomości konsekwencji finansowych, co prowadzi do poważnych problemów ze spłatą zobowiązań.

Cele finansowania poprzez kredyty i pożyczki

Najczęstsze powody zaciągania kredytów i pożyczek to:

- zakup nieruchomości (dom, mieszkanie, apartament),
- zakup sprzętu AGD, RTV, pojazdów (samochody, motocykle, rowery),
- finansowanie wyjazdów wakacyjnych,
- organizacja wydarzeń okolicznościowych (wesela, komunie, chrzciny),
- pokrycie nieprzewidzianych wydatków.

Niepokojącym zjawiskiem jest wzrost liczby niespłacanych zobowiązań, wynikający m.in. z życia ponad stan, presji społecznej oraz łatwego dostępu do kredytów konsumenckich. Od września 2024 r. wartość zadłużenia kredytowego i pozabankowego zwiększyła się o 2,9 mld zł, a liczba dłużników w Polsce wynosi blisko 3 mln osób, przy łącznym zadłużeniu na poziomie 86,5 mld zł. Średnie zobowiązanie na osobę przekracza 2200 zł. Największą grupę niesolidnych dłużników stanowią osoby w wieku 35-44 lat (pokolenie Y).

Kredyt hipoteczny a dostępność mieszkań

Zakup nieruchomości często wymaga wsparcia w postaci kredytu hipotecznego. Jednak rosnące koszty kredytów, wynikające z wysokiego oprocentowania oraz zmieniających się warunków rynkowych, sprawiają, że dla wielu osób spełnienie marzenia o własnym mieszkaniu jest niemal niemożliwe. Wysokie stopy procentowe, wprowadzone przez Narodowy Bank Polski (NBP), prowadzą do sytuacji, w której kredyty hipoteczne stają się mało atrakcyjne w porównaniu do ofert dostępnych w innych krajach europejskich.

Jednym z rozwiązań mogłoby być wprowadzenie dodatkowych programów wsparcia dla młodych kredytobiorców. Obecnie jednak wszelkie formy pomocy państwowej wymagają finansowania ze środków publicznych, co budzi kontrowersje. Alternatywną opcją, często wskazywaną przez ekspertów, jest przyjęcie waluty euro, co mogłoby przyczynić się do obniżenia kosztów finansowania. Jednak proces ten napotyka istotne bariery:

1. Ograniczenie roli NBP jako niezależnej instytucji finansowej.
2. Negatywne stanowisko polityków wobec integracji ze strefą euro.
3. Brak spełnienia czterech podstawowych kryteriów konwergencji.
4. Opór społeczny wynikający z politycznej narracji i braku świadomości

ekonomicznej.

Czynniki wpływające na wzrost zadłużenia

Wzrost poziomu zadłużenia jest również konsekwencją trudności w gromadzeniu oszczędności. Do głównych czynników wpływających na niską skłonność do oszczędzania należą:

1. Nadmierna konsumpcja i dostępność dóbr luksusowych.
2. Niskie wynagrodzenia, które w połączeniu z wysoką inflacją ograniczają siłę nabywczą.
3. Nieatrakcyjne oprocentowanie lokat bankowych.
4. Niestabilność rynku produktów oszczędnościowych i inwestycyjnych.

Zwiększone wydatki konsumpcyjne szczególnie widoczne są w zakupach:

- sprzętu elektronicznego,
- samochodów,
- materiałów wykończeniowych i wyposażenia wnętrz,
- innych dóbr luksusowych.

Struktura zadłużenia w Polsce

Według danych Biura Informacji Kredytowej struktura kredytów w Polsce przedstawia się następująco:

1. Kredyty hipoteczne – 524,3 mld zł (68,9% ogółu zadłużenia),
2. Kredyty gotówkowe – 173,5 mld zł (22,5%),
3. Kredyty ratalne – 28,9 mld zł,
4. Limity kredytowe – 9,1 mld zł,
5. Pożyczki gotówkowe pozabankowe – 6,9 mld zł,
6. Pożyczki celowe pozabankowe – 2,6 mld zł.

Zauważalny jest również wzrost wykorzystania limitów kredytowych, co wynika z rosnącej popularności płatności kartami kredytowymi. Analizy wskazują, że osoby o wyższych dochodach częściej sięgają po kredyty, jednocześnie zwiększając swoje zobowiązania finansowe.

Pod względem regionalnym, najwyższy poziom zaległości kredytowych

odnotowano w województwach:

1. Mazowieckim – 17 mld zł,
2. Śląskim – 9,9 mld zł,
3. Dolnośląskim – 7,8 mld zł.

Najmniejsze zadłużenie występuje w województwach: opolskim, podlaskim i świętokrzyskim.

Kluczowe aspekty odpowiedzialnego zadłużania

Przed podjęciem decyzji o kredycie kluczowe jest zrozumienie wszystkich kosztów związanych z zobowiązaniem. Podstawowym wskaźnikiem pozwalającym na ocenę atrakcyjności oferty kredytowej jest Rzeczywista Roczna Stopa Oprocentowania (RRSO), która uwzględnia nie tylko nominalne oprocentowanie, ale także dodatkowe koszty, takie jak prowizje, ubezpieczenia oraz inne opłaty.

Aby uniknąć nadmiernego zadłużenia, należy:

- dokładnie przeanalizować swój budżet domowy, uwzględniając stałe wydatki (czynsz, rachunki, koszty utrzymania, leki, transport),
- obliczyć rzeczywistą zdolność kredytową, uwzględniając dodatkowe ryzyka (utrata pracy, wzrost rat w przypadku kredytów o zmiennym oprocentowaniu),
- rozważyć alternatywy, takie jak oszczędzanie na dany cel lub zakup tańszego wariantu produktu/usługi.

Istotnym czynnikiem wpływającym na koszt kredytu jest także okres spłaty – im dłuższy, tym niższa miesięczna rata, ale jednocześnie wyższy całkowity koszt zobowiązania.

Podsumowanie

Świadome zarządzanie finansami osobistymi jest kluczowe dla uniknięcia problemów związanych z nadmiernym zadłużeniem. Racjonalne podejście do kredytów, odpowiednie planowanie budżetu oraz znajomość warunków finansowania pozwalają uniknąć trudności związanych z nadmiernym obciążeniem finansowym i poprawić stabilność domowego budżetu.

Prezes Zarządu FPC International
Specjalista z 30 letnim doświadczeniem w branży
ubezpieczeniowo-inwestycyjnej

Ryszard Jurkowski

 Pobierz artykuł